

POSTANOWIENIE

Dnia 25 sierpnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Kołodziejski

w sprawie **M.Z.**

oskarżonego o przestępstwo z art. 148 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 25 sierpnia 2023 r.,

skargi obrońcy oskarżonego

na wyrok sądu odwoławczego – Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z dnia 29 marca 2023 r., sygn. akt II AKa 25/23

uchylający wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 10 listopada 2022 r., sygn. akt XII K 58/21

i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania,

na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

1. oddalić skargę;

2. zwolnić oskarżonego M.Z. od kosztów sądowych postępowania skargowego i jego wydatkami obciążyć Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Warszawie wyrokiem z dnia 10 listopada 2022 r., sygn. akt XII K 58/21 uniewinnił M.Z. od popełnienia zarzucanego mu przestępstwa zakwalifikowanego w akcie oskarżenia z art. 148 § 1 k.k.

Powyższe orzeczenie zostało zaskarżone apelacją wywiedzioną przez oskarżyciela publicznego, w zakresie orzeczenia o winie, na niekorzyść oskarżonego M.Z. Po rozpoznaniu tego środka odwoławczego, Sąd Apelacyjny w

Warszawie, wyrokiem z dnia 29 marca 2023 r., sygn. akt II AKa 25/23, uchylił zaskarżone orzeczenie i sprawę przekazał Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania.

Skargę na wyrok sądu odwoławczego wniósł obrońca z urzędu oskarżonego, zaskarżając go w całości na korzyść M.Z. Skarga została oparta na zarzucie naruszenia art. 437 § 2 k.p.k., art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 427 § 2 k.p.k. w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP w zw. z art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, polegającego na uchyleniu wyroku sądu pierwszej instancji mimo braku ku temu przesłanek, tym bardziej w warunkach przekroczenia zarzutów apelacji prokuratora i wydania orzeczenia przez sąd apelacyjny z przekroczeniem granic środka odwoławczego. Podnosząc tak skonstruowany zarzut, skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie w postępowaniu odwoławczym, a także o zasądzenie na rzecz obrońcy kosztów świadczonej pomocy prawnej z urzędu, według norm przepisanych, albowiem koszty te nie zostały uiszczone ani w całości, ani w części.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniesiona w niniejszej sprawie skarga na wyrok sądu odwoławczego nie jest zasadna, znajdując wręcz na granicy dopuszczalności, co implikowało jej oddalenie na podstawie art. 539e § 2 k.p.k.

W pierwszej kolejności godzi się przypomnieć, że w świetle art. 539a § 3 k.p.k. podstawą do wniesienia skargi na wyrok sądu odwoławczego uchylającego wyrok sądu pierwszej instancji i przekazującego sprawę do ponownego rozpoznania jest wyłącznie naruszenie przepisu art. 437 k.p.k. albo wystąpienie uchybienia wymienionego enumeratywnie w treści art. 439 § 1 k.p.k. Tak więc rozpoznanie skargi ogranicza się do zbadania, czy zachodzi tzw. bezwzględna przyczyna odwoławcza albo czy sąd odwoławczy uchylił wyrok mimo braku formalnych przeszkód określonych w art. 454 k.p.k. do wydania wyroku zmieniającego, jak również czy jest konieczne przeprowadzenie na nowo przewodu sądowego w całości (art. 437 § 2 *in fine* k.p.k.). Z powyższych względów postępowanie zainicjowane skargą wniesioną w trybie art. 539a § 1 k.p.k. służy

kontroli zaistnienia podstaw do uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, natomiast niedopuszczalne jest, aby Sąd Najwyższy w ramach wskazanego przepisu badał merytorycznie prawidłowość przeprowadzonej kontroli odwoławczej w aspekcie uchybień podniesionych w apelacji, jak również zasadność uchybień stwierdzonych przez sąd odwoławczy (zob. m.in. uchwała SN z dnia 25 stycznia 2018 r., I KZP 13/17, OSNKW 2018, nr 3, poz. 23; postanowienie SN z dnia 13 grudnia 2018 r., IV KS 20/18, LEX nr 2591541; postanowienie SN z dnia 29 stycznia 2021 r., V KS 33/20, LEX nr 3160402; postanowienie SN z dnia 22 czerwca 2021 r., IV KS 27/21, LEX nr 3347129; postanowienie SN z dnia 26 sierpnia 2021 r., III KS 16/21, LEX nr 3321909; postanowienie SN z dnia 12 stycznia 2022 r., IV KS 64/21, LEX nr 3287910; postanowienie SN z dnia 26 stycznia 2022 r., V KS 36/21, LEX nr 3324938; postanowienie SN z dnia 28 stycznia 2022 r., II KS 29/21, LEX nr 3314955; postanowienie SN z dnia 2 lutego 2022 r., III KS 1/22, LEX nr 3314949; postanowienie SN z dnia 29 czerwca 2022 r., II KS 9/22, LEX nr 3400051; postanowienie SN z dnia 13 lipca 2022 r., III KS 37/22, LEX nr 3480922). Celem instytucji skargi na wyrok sądu odwoławczego nie jest bowiem „dublowanie” przeprowadzonej już kontroli odwoławczej, a wyeliminowanie bezpodstawnego wydawania przez sądy odwoławcze wyroków kasatoryjnych w sytuacji, gdy rozstrzygnięcie *in meriti* mogło zapaść w drugiej instancji.

Przenosząc powyższe na grunt rozpoznawanej sprawy należy podkreślić, że podstawą wydania przez Sąd Apelacyjny w Warszawie wyroku kasatoryjnego był wypadek przewidziany w art. 454 § 1 k.p.k. określający regułę *ne peius* (vide 5.3.1.4.1. uzasadnienia). Zważywszy na wskazaną okoliczność strona mogła wnieść skargę bądź to z powodu ewentualnego naruszenia art. 437 § 2 k.p.k. w związku z brakiem zaistnienia przeszkody określonej w art. 454 § 1 k.p.k., bądź z powodu uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. Tymczasem skarżący obraży art. 437 § 2 k.p.k. upatruje w naruszeniu innych przepisów, tj. art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 427 § 2 k.p.k. w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP w zw. z art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, które wiąże z przekroczeniem granic rozpoznania środka odwoławczego, oczekując w istocie merytorycznej oceny zasadności podjętej decyzji. Jednakże jak wskazano wyżej, kwestie te pozostają poza kognicją Sądu Najwyższego rozpoznającego skargę na

wyrok sądu odwoławczego, o której mowa w rozdziale 55a k.p.k. Dotyczy to także oceny czy w toku kontroli odwoławczej nie przekroczono granic zarzutów i wniosków zawartych w apelacji wniesionej na niekorzyść oskarżonego (zob. m.in. postanowienie SN z dnia 9 lipca 2020 r., IV KS 19/20, LEX nr 3043213; postanowienie SN z dnia 13 lipca 2022 r., III KS 37/22, LEX nr 3480922; postanowienie SN z dnia 28 listopada 2022 r., IV KS 35/22, LEX nr 3485842; wyrok SN z dnia 30 maja 2023 r., I KS 8/23, LEX nr 3582547). Stanowisko takie potwierdził również Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 22 maja 2019 r., sygn. akt I KZP 1/19 (OSNKW 2019, nr 6, poz. 30) słusznie wskazując, że „...Sąd Najwyższy nie jest uprawniony do badania, czy sąd odwoławczy, wydając wyrok kasatoryjny, wykracza poza granice rozpoznania sprawy w postępowaniu drugoinstancyjnym oraz granice możliwych następstw tego rozpoznania. Postępowanie sądu *ad quem* wbrew tej regule, a więc zignorowanie przepisów zakreślających zakres rozpoznania środka odwoławczego lub zakres możliwych rozstrzygnięć będących skutkiem jego rozpoznania, żadną miarą nie sposób uznać za zdarzenie mieszczące się w kręgu podstaw, o których mowa w art. 539a § 3 k.p.k.”. Skarga na wyrok sądu odwoławczego, o której mowa w rozdziale 55a k.p.k. jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia o ściśle określonych podstawach, na jakich może zostać oparta. Ich rozszerzanie, wbrew jednoznacznym wynikom wykładni językowej przepisu art. 539a § 3 k.p.k. i powiązanego z nim art. 437 § 2 zd. drugie k.p.k., jest niedopuszczalne. Stanowiłoby także nieuprawnioną ingerencję w zasadę samodzielności jurysdykcyjnej sądu karnego określoną w art. 8 k.p.k. Postępowanie prowadzone w trybie rozdziału 55a k.p.k. nie jest forum właściwym do formułowania zarzutów innych niż wskazane w art. 539a § 3 k.p.k. Kwestie przekroczenia granic rozpoznania środka odwoławczego mogą być podnoszone przy ponownym rozpoznaniu sprawy, albowiem zaskarżony wyrok nie kończy przedmiotowego postępowania. Potencjalne naruszenie art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 427 § 2 k.p.k. w zw. z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP w zw. z art. 6 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności może być również uczynione podstawą zarzutów apelacyjnych, a następnie ew. kasacyjnych.

Sąd odwoławczy w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, jednoznacznie dał wyraz przekonaniu, że zgromadzony materiał dowodowy pozwala na przypisanie

oskarżonemu odpowiedzialności za zarzucony mu czyn, uznając tym samym, że zachodzą podstawy do wydania wyroku skazującego. Stwierdził bowiem, że „(...) z dużą dozą prawdopodobieństwa, graniczącego z pewnością, przyjąć można, że fakty rysujące się na tle materiału dowodowego przedmiotowej sprawy (...) tworzą jednolitą całość i mogą doprowadzić do jednoznacznego przekonania, iż oskarżony ten jest sprawcą zarzucanej mu zbrodni”. Zgodnie z wymogami określonymi w judykaturze uznał zatem, że skazanie oskarżonego przy ponownym rozpoznaniu sprawy jest realne, a nie jedynie hipotetyczne (*vide* uchwała 7 sędziów SN z dnia 20 września 2018 r., I KZP 10/18, OSNKW 2018, nr 11, poz. 73). Reasumując, trafny jest wniosek, że w układzie procesowym jaki wystąpił w przedmiotowej sprawie, Sąd Apelacyjny w Warszawie nie miał możliwości wydania innego orzeczenia niż kasatoryjne, bowiem na przeszkodzie temu stał zakaz wynikający z art. 454 § 1 k.p.k., na który to przepis powołał się sąd odwoławczy w swoim wyroku. Inną kwestią jest, że powyższe stanowisko sądu odwoławczego w żadnej mierze nie przesądza o ostatecznym rozstrzygnięciu odpowiedzialności karnej oskarżonego. W dalszym ciągu sąd *a quo* procedować będzie w granicach wyznaczonych przez art. 7 k.p.k., tj. według zasady swobodnego uznania sędziowskiego.

Z tych też względów, nie stwierdzając okoliczności, o których mowa w art. 439 § 1 k.p.k., Sąd Najwyższy orzekł o oddaleniu skargi (art. 539e § 2 k.p.k.). Z uwagi na trudną sytuację materialną oskarżonego Sąd Najwyższy, na podstawie art. 624 § 1 k.p.k., zwolnił go od kosztów sądowych postępowania skargowego, a wydatkami tego postępowania obciążył Skarb Państwa.

Odnosząc się natomiast do wniosku o zasądzenie na rzecz obrońcy oskarżonego kosztów pomocy prawnej udzielonej oskarżonemu z urzędu stwierdzić należy, że nie zasługiwał on na uwzględnienie, z uwagi na swoją przedwczesność. Niniejsze postępowanie nie kończy bowiem postępowania karnego, a przesądza jedynie, na jakim etapie będzie się ono dalej toczyło (przed sądem pierwszej instancji, gdy skarga zostanie oddalona, czy sądem odwoławczym w razie uwzględnienia skargi). Zatem w orzeczeniu wydanym w następstwie rozpoznania skargi Sąd Najwyższy nie może orzekać co do kosztów zastępstwa procesowego, albowiem zgodnie z brzmieniem art. 626 § 1 k.p.k. koszty te powinny zostać

rozliczone w orzeczeniu kończącym postępowanie karne (zob. m.in. postanowienie SN z dnia 23 września 2021 r., II KS 18/21, LEX nr 3322005; postanowienie SN z dnia 13 lipca 2022 r., III KS 37/22, LEX nr 3480922; wyrok SN z dnia 8 lutego 2023 r., III KS 2/23, LEX nr 3522758).

Stąd też orzeczono jak w sentencji postanowienia.

(P.B.)

[f.n]